Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Informator lotniskowej służby informacji powietrznej (315405)

Kontrolerzy ruchu lotniczego i personel pokrewny

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Informator lotniskowej służby informacji powietrznej

(315405)

Kontrolerzy ruchu lotniczego i personel pokrewny

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Informator lotniskowej służby informacji powietrznej (315405)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [274]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): https://pixabay.com/pl/lotnisko-wieża-kontroli-wieża-2943234 [dostęp: 10.07.2018].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU ... 3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) ... 3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu ... 3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD ... 3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący ... 3
2. OPIS ZAWODU ... 4
2.1. Synteza zawodu ... 4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania ... 4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) ... 5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne ... 6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie ... 7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji ... 8
2.7. Zawody pokrewne ... 8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE ... 8
3.1. Zadania zawodowe ... 8
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Zapewnianie służby informacji powietrznej ... 9
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Zapewnianie służby alarmowej ... 10
3.4. Kompetencje społeczne ... 11
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu ... 11
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji ... 12
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO ... 12
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie ... 12
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu ... 13
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów ... 14
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie ... 15
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) ... 15
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE ... 16
7. SŁOWNIK POJĘĆ ... 17
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) ... 17
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) ... 19

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Informator lotniskowej służby informacji powietrznej 315405

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Informator lotniskowej służby powietrznej (AFIS[1]).
- AFISowiec.
- AFISO.
- Informator.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 3154 Air traffic controllers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja H – Transport lotniczy i gospodarka magazynowa.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w maju 2018 roku,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Tomasz Gierczak – Port Lotniczy w Radomiu, Radom.
- Sławomir Janiszewski – Polska Agencja Żeglugi Powietrznej, Warszawa.
- Tomasz Tarnowski – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Joanna Gralak-Merchel – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.
- Włodzimierz Walkusz – Doradca Consultants Ltd. Sp. z o.o., Gdynia.

Recenzenci:

- Krzysztof Bargiel – Port Lotniczy Olsztyn-Mazury, Szymany.
- Maciej Ruszuk – Port Lotniczy, Łódź.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Ryszard Jaxa-Małachowski – Ekspert niezależny, Warszawa.
- Bronisław Nawrocki – Polska Agencja Żeglugi Powietrznej, Warszawa.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślania wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Informator lotniskowej służby informacji powietrznej odpowiada za bezpieczeństwo ruchu lotniczego w przestrzeni powietrznej w rejonie lotniska, personelu pracującego na lotnisku oraz mienia znajdującego się na jego terenie. Pracownicy wykonujący ten zawód realizują czynności związane z informowaniem załóg statków powietrznych o pozostałych statkach, realizujących lot w przestrzeni powietrznej nad lotniskiem, oraz informują o kluczowych dla bezpiecznego wykonywania lotu warunkach meteorologicznych, ograniczeniach na lotnisku oraz przekazują komunikaty niezbędne do wykonania lotu.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Informator lotniskowej służby informacji powietrznej przekazuje informacje służące zapewnianiu bezpiecznego i uporządkowanego przepływu ruchu lotniczego nad oraz w pobliżu lotniska ATZ[3]. Pomimo braku możliwości kierowania ruchem lotniczym, zawód ten wiąże się z dużym poziomem stresu. Informator lotniskowej służby informacji powietrznej zapewnia służbę informacji powietrznej oraz służbę alarmową[7].

Niezależnie od pełnionej funkcji, informator musi być przygotowany na zmiany warunków meteorologicznych, które mogą skutkować zaburzeniami w ruchu lotniczym w przestrzeni nad lotniskiem. Odpowiada on za inicjowanie akcji ratowniczych w przypadku utraty kontaktu z załogą statku powietrznego lub zdarzenia, wymagającego natychmiastowego działania służb ratowniczo-gaśniczych. Informacje przekazywane przez informatora lotniskowej służby informacji powietrznej nie są zezwoleniami kontroli ruchu lotniczego.

Praca informatora niewiele odbiega od pracy kontrolera ruchu lotniczego; informator nie wydaje jednak zezwoleń ani nie może zabronić załodze statku powietrznego wykonywania lotu i różnych manewrów.

Sposoby wykonywania pracy

Osoba na stanowisku **informatora lotniskowej służby informacji powietrznej**, w zależności od lotniska, na którym zapewnia służbę informacji powietrznej oraz służbę alarmową:

- dokonuje oceny kompletności wyposażenia pomieszczenia operacyjnego,
- dokonuje oceny wyposażenia do pełnienia służby,
- dokonuje sprawdzenia radiostacji oraz sprawności łączności z innymi organami ruchu lotniczego i służbą meteorologiczną oraz służbami operacyjnymi lotniska,
- przekazuje otrzymane od organów kontroli ruchu lotniczego zezwolenia dla załóg statków powietrznych,
- wydaje instrukcje do kołowania na lotnisku,
- odpowiada za zapewnianie bezpieczeństwa ruchu pojazdów operacyjnych w polu manewrowym lotniska,
- informuje o dostępności drogi startowej,
- obserwuje ruch w przestrzeni powietrznej nad lotniskiem,
- przekazuje informacje o możliwości startu lub lądowania,

- pozyskuje dane wchodzące w skład informacji powietrznych dotyczących ruchu lotniczego i warunków meteorologicznych,
- współdziała z innymi służbami w zakresie wykonywania czynności informatora lotniskowej służby informacji powietrznej oraz innymi służbami wspomagającymi funkcjonowanie ruchu lotniczego, np. służbami utrzymania lotniska lub ratowniczymi.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Podstawowym miejscem i środowiskiem pracy **informatora lotniskowej służby informacji powietrznej** jest wieża kontroli lotów. Jest to budynek specjalnie zaprojektowany w celu rzeczywistej i bezpośredniej obserwacji terenu lotniska, płyt postojowych, dróg kołowania oraz rejonu pola wzlotów. Najlepiej warunki takie spełnione są na samej górze budynku, w oszklonej sali z panoramicznymi szybami. Pomieszczenie operacyjne[5] wyposażone jest w urządzenia do łączności lotniczej w celu informowania wszystkich załóg o przepływie ruchu lotniczego. Dla bezpiecznie pełnionej służby niezbędny jest wysoki komfort pracy, w tym zapewnienie ciszy i zabezpieczenie przed ewentualnym działaniem osób nieuprawnionych oraz dostęp do wszystkich potrzebnych urządzeń, a także środków łączności naziemnej i powietrznej.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Informatorzy lotniskowej służby informacji powietrznej (AFIS) pracują w budynkach wyposażonych w nowoczesny sprzęt, w tym między innymi:

- radiostacje lotnicze,
- komputery,
- środki łączności telefonii naziemnej i komórkowej,
- wskaźniki warunków pogodowych[8],
- lornetki,
- specjalistyczne latarki typu Light Gun[4],
- race świetlne.

Organizacja pracy

Informator lotniskowej służby informacji powietrznej pracuje w trybie zmianowym, uzależnionym od godzin pracy lotniska. Dopuszcza się pracę z asystentem, dzięki czemu praca staje się mniej obciążająca. W zależności od intensywności ruchu statków powietrznych w rejonie odpowiedzialności można pracować adekwatnie do potrzeb operacyjnych, w sposób zapewniający bezpieczeństwo operacji lotniczych. Informator lotniskowej służby informacji powietrznej nie ma normowanego i limitowanego czasu pracy. Jednak z uwagi na bezpieczeństwo i wysoki poziom jakości świadczonej służby, czas pracy na stanowisku nie powinien przekraczać 12 godzin na dobę. Praca wykonywana jest również w dni wolne od pracy oraz w porze nocnej.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Informator na stanowisku pracy może się stykać z emisjami sztucznych pól elektromagnetycznych. Są to przede wszystkim:

- pola elektryczne i magnetyczne o niskiej częstotliwości – ich głównym źródłem są linie wysokiego napięcia, urządzenia elektryczne i elektroniczne,
- pola o częstotliwości wysokiej lub radiowej, w tym fale radiowe, które pochodzą z urządzeń radarowych, radionawigacyjnych, masztów antenowych, telefonicznych stacji bazowych, telefonów komórkowych oraz sprzętów gospodarstwa domowego i użytku osobistego takich jak komputery, monitory, routery Wi-Fi, urządzenia z technologią Bluetooth, WLAN, WiMax i inne.

Zmniejszenie promieniowania na stanowisku operacyjnym osiąga się poprzez podział urządzeń i rozmieszczenie ich w innych pomieszczeniach, tak aby na stanowisku znajdowały się jedynie urządzenia sterujące i przekazujące sygnał do nadajników i odbiorników. Nadajniki i odbiorniki lokowane są w oddzielnych pomieszczeniach.

Negatywnie oddziałuje na pracowników przebywających na wieży także nasłonecznienie w pomieszczeniu operacyjnym, powiązane z oślepianiem promieniami słonecznymi. Jest ono ograniczane poprzez instalowanie specjalnych rolet, zmniejszających nasłonecznienie oraz urządzeń klimatyzacyjnych, w celu obniżenia temperatury w pomieszczeniu.

W celu zapewnienia odpoczynku w miejscu pracy znajduje się między innymi pokój wypoczynkowy, co przyczynia się do skutecznej regeneracji organizmu informatora.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **informator lotniskowej służby powietrznej** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych
- wysoka ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność układu krążenia,
- sprawność układu oddechowego;

w kategorii sprawności sensomotorycznych
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- zmysł równowagi,
- rozróżnianie barw,
- widzenie o zmroku,
- widzenie stereoskopowe,
- ostrość wzroku,
- spostrzegawczość;

w kategorii sprawności i zdolności
- ponadprzeciętna zdolność koncentracji i podzielność uwagi,
- zdolność wykonywania pracy w warunkach podwyższonego stresu,
- wyobraźnia przestrzenna,
- zręczność rąk,
- ostrość słuchu,
- szybki refleks,
- zdolność przetwarzania dużej ilości informacji,
- zdolność podejmowania szybkich decyzji,
- gotowość do podejmowania decyzji w sytuacji deficytu czasu,
- zdolność współdziałania,
- łatwość komunikowania się;

w kategorii cech osobowościowych
- rzetelność oraz dokładność,
- odporność na stres,
- przestrzeganie ustalonych zasad postępowania,
- rzetelność wykonywania powierzonych obowiązków,
- zaangażowanie w wykonywane zadania i obowiązki służbowe,
- opanowanie własnych emocji w trudnych sytuacjach,
- otwartość na zmiany i łatwość zaadaptowania się do nowych okoliczności.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne, 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Od osoby na stanowisku **informator lotniskowej służby informacji powietrznej** wymagane są:
- dobry stan zdrowia zarówno fizycznego, jak i psychicznego, potwierdzony na podstawie badania przez orzecznika lotniczo-lekarskiego,
- ponadprzeciętna odporność na stres.

Osoby łatwo wpadające w zdenerwowanie lub blokujące się w odpowiedzi na narastające obciążenie w ruchu lotniczym mogą w sytuacji skrajnie stresowej nie reagować na informacje i nie przekazywać ich do załóg statków powietrznych.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **informator lotniskowej służby informacji powietrznej** wymagane jest wykształcenie średnie, preferowani są absolwenci kierunków technicznych.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Kursy dla kandydatów na **informatora lotniskowej służby informacji powietrznej** organizowane są dla osób ze średnim wykształceniem.

Świadectwo kwalifikacji informatora lotniskowej służby informacji powietrznej otrzymane po zakończonym kursie umożliwia zdobycie uprawnień do wykonywania pracy na danym lotnisku.

Dla wykonywania zawodu informator lotniskowej służby informacji powietrznej niezbędna jest biegła znajomość języka polskiego i angielskiego.

WAŻNE:
Przy zatrudnianiu w zawodzie **Informator lotniskowej służby informacji powietrznej** wymagane jest potwierdzenie kwalifikacji przez uprawnione instytucje.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Posiadacz świadectwa **informatora lotniskowej służby informacji powietrznej** w ramach dodatkowych uprawnień może zostać instruktorem informatorem w zakresie teoretycznym i praktycznym na stanowisku operacyjnym lub na urządzeniach symulacji ruchu lotniczego.

Informator lotniskowej służby informacji powietrznej ma również możliwość rozwoju zawodowego w zawodach pokrewnych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Kurs na **informatora lotniskowej służby informacji powietrznej** to wieloetapowe szkolenie teoretyczne i praktyczne, w trakcie którego każdy kolejny etap zdobywania wiedzy i umiejętności kończy się egzaminem, potwierdzającym kompetencje zawodowe.

Szkolenie prowadzone jest przez wykwalifikowanych specjalistów i instruktorów, doświadczonych pracowników ośrodków szkolenia oraz czynnych zawodowo instruktorów – informatorów lotniskowej służby informacji powietrznej i kontrolerów ruchu lotniczego. Czas szkolenia do uzyskania świadectwa kwalifikacji informatora lotniskowej służby informacji powietrznej to około 12-18 miesięcy. W trakcie pracy na stanowisku operacyjnym obowiązuje dokumentacja świadcząca o minimalnym wymiarze pracy operacyjnej, tak aby informator posiadał ważne uprawnienia i był kompetentny do zapewniania lotniskowej służby informacji powietrznej. Liczba godzin uzależniona jest od lotniska i programu uzyskania uprawnień dla ustanowionej dla niego służby.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **informator lotniskowej służby informacji powietrznej** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Dyspozytor lotniczy	315401
Informator służby informacji powietrznej	315402
Kontroler ruchu lotniczego	315403

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **informator lotniskowej służby informacji powietrznej** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Przekazywanie załogom statków powietrznych informacji niezbędnych dla bezpiecznego wykonywania lotu w przestrzeni odpowiedzialności informatora lotniskowej służby informacji powietrznej.

Z2 Przekazywanie załogom statków powietrznych informacji umożliwiających bezpieczne lądowanie lub start.

Z3 Zapewnianie bezpieczeństwa w polu manewrowym lotniska.

Z4 Koordynowanie działań z innymi służbami ruchu lotniczego oraz służbami operacyjnymi portu lotniczego.

Z5 Pozyskiwanie informacji o statkach powietrznych będących w zagrożeniu.
Z6 Postępowanie w sytuacjach niebezpiecznych zgodnie z procedurami.
Z7 Koordynowanie akcji ratunkowej z zaangażowanymi służbami.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Zapewnianie służby informacji powietrznej

Kompetencja zawodowa Kz1: Zapewnianie służby informacji powietrznej obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Przekazywanie załogom statków powietrznych informacji niezbędnych dla bezpiecznego wykonywania lotu w przestrzeni odpowiedzialności informatora lotniskowej służby informacji powietrznej	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady i procedury obowiązujące na danym lotnisku; • Charakter lokalnego ruchu lotniczego; • Lokalizację przeszkód terenowych oraz charakterystycznych punktów orientacyjnych w rejonie odpowiedzialności; • Wpływ znaczących lokalnych cech charakterystycznych dla pogody; • Instrukcje operacyjne i dokumenty powiązane.	• Korzystać z zasad i procedur danego lotniska; • Przewidywać sytuację ruchową nad lotniskiem; • Pozyskiwać i przetwarzać dane niezbędne do zapewniania informacji załogom statków powietrznych; • Wykorzystywać do pracy lokalne porozumienia; • Współdziałać z komórką zarządzania przestrzenią powietrzną; • Wykorzystywać procedury operacyjne obowiązujące na stanowisku pracy; • Podejmować szybko decyzje na szczeblu operacyjnym.

Z2 Przekazywanie załogom statków powietrznych informacji umożliwiających bezpieczne lądowanie lub start	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady komunikacji z załogami statków powietrznych; • Zasady komunikacji lotniczej w sytuacjach niebezpiecznych; • Komunikaty dedykowane dla lotniska, na którym zapewnia służbę; • Procedury dolotu i odlotu do/z lotniska, na którym zapewnia służbę.	• Współpracować z załogami statków powietrznych; • Przekazywać informacje najistotniejsze dla załóg zwięźle i zgodnie ze sztuką pracy radiooperatora; • Koordynować przyloty i odloty do/z lotniska z innymi służbami ruchu lotniczego; • Współdziałać ze służbą lub organem zapewniającym informacje meteorologiczne; • Współdziałać z właściwym terytorialnie organem ATS[2] w zakresie wymiany informacji powietrznej i innych ważnych informacji lotniczych.

Z3 Zapewnianie bezpieczeństwa w polu manewrowym lotniska	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Procedury obowiązujące na lotnisku, na którym zapewnia służbę; • Instrukcje, według których odbywa się ruch lotniskowych służb operacyjnych w polu manewrowym lotniska;	• Korzystać z obowiązujących procedur; • Realizować zadania zgodnie z obowiązującymi instrukcjami; • Analizować parametry meteorologiczne;

• Lokalne uwarunkowania meteorologiczne; • Uwarunkowania lokalne związane z przyrodą i dziką zwierzyną.	• Zapobiegać zdarzeniom związanym z przyrodą oraz dziką zwierzyną; • Współdziałać ze służbami ratowniczymi; • Nadawać realizowanym zadaniom właściwe priorytety; • Utrzymywać kolejność korespondencji radiowej z załogami statków powietrznych w czasie sytuacji niebezpiecznych.

Z4 Koordynowanie działań z innymi służbami ruchu lotniczego oraz służbami operacyjnymi portu lotniczego	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady obowiązujące dla lotów na inne lotnisko; • Procedury koordynacji pozyskiwania zezwoleń na lot; • Procedury dotyczące zgłaszania lądowania statku powietrznego; • Możliwości pozyskania informacji o planowanych lotach.	• Korzystać z obowiązujących zasad w lotach statków powietrznych na inne lotnisko; • Koordynować pozyskania zezwoleń na lot; • Zgłaszać starty i lądowania i start statków powietrznych odpowiednim służbom; • Pozyskiwać informacje o planowanych lotach w rejonie odpowiedzialności.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Zapewnianie służby alarmowej

Kompetencja zawodowa Kz2: Zapewnianie służby alarmowej obejmuje zestaw zadań zawodowych Z5, Z6, Z7, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z5 Pozyskiwanie informacji o statkach powietrznych będących w zagrożeniu	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady prowadzenia dwukierunkowej łączności radiowej z załogami statków powietrznych; • Zasady monitorowania czasu od ostatniego momentu nawiązania łączności z załogą danego statku powietrznego; • Rangę pozyskiwanych informacji adekwatną do zaistniałego zdarzenia; • Potrzebę pozyskiwania informacji od innych załóg statków powietrznych.	• Prowadzić w trybie ciągłym dwukierunkową łączność z załogami statków powietrznych w rejonie odpowiedzialności; • Szacować czas od ostatniego nawiązania łączności z załogą danego statku powietrznego; • Oceniać najistotniejsze informacje potrzebne do realizacji działań ratowniczo-gaśniczych; • Pozyskiwać informacje od załóg innych statków powietrznych o statku w zagrożeniu.

Z6 Postępowania w sytuacjach niebezpiecznych zgodnie z procedurami	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Procedury alarmowania służb ratowniczych; • Procedury sytuacji w niebezpieczeństwie; • Procedury lokalne alarmowania służb ratowniczych; • Zasady raportowania zdarzeń.	• Współdziałać ze służbami ratowniczymi; • Nadawać realizowanym zadaniom właściwe priorytety; • Inicjować rozpoczęcie akcji ratunkowej przyciskiem alarmowym[6]; • Generować raport ze zdarzenia odpowiedni do sytuacji.

Z7 Koordynowanie działań z zaangażowanymi służbami	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Dokumentację obowiązującą w sytuacjach zagrożenia; • Procedury dotyczące realizacji przez służbę zadań w sytuacjach zagrożenia; • Konsekwencje po ewentualnym zaistnieniu zdarzenia.	• Realizować zadania zgodnie z obowiązującą dokumentacją; • Działać na podstawie zapisów procedur obowiązujących na czas sytuacji zagrożenia; • Przekazywać najistotniejsze informacje o zdarzeniu do odpowiednich służb; • Utrzymywać kolejność korespondencji radiowej ze statkiem powietrznym będącym w niebezpieczeństwie.

3.4. Kompetencje społeczne

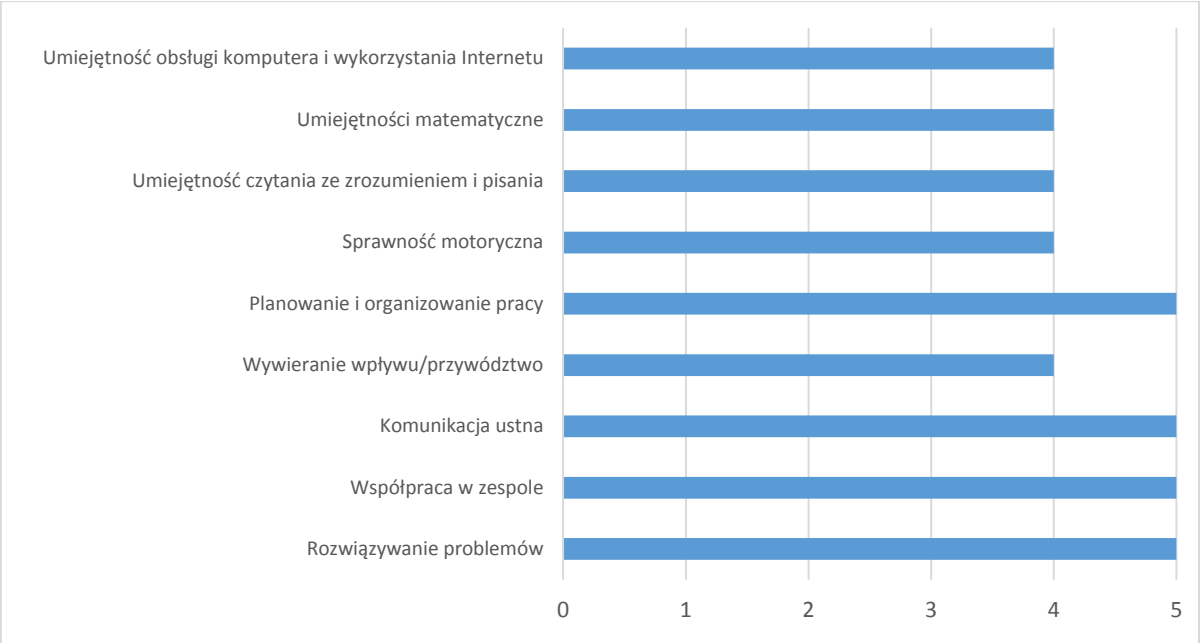
Pracownik w zawodzie **informator lotniskowej służby informacji powietrznej** powinien mieć kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki własnych działań, związanych z przekazywaniem informacji służących zapewnianiu bezpiecznego i uporządkowanego przepływu ruchu lotniczego.
- Podejmowania współpracy zespołowej z pracownikami z innych służb operacyjnych.
- Kreowania postawy zgodnej z etyką zawodową.
- Postępowania zdyscyplinowanego w bieżącej pracy operacyjnej.
- Łagodzenia sytuacji sprzyjających powstawaniu stresu w zespole.
- Realizowania postawionych zadań w sposób przychylny użytkownikom lotniskowej służby informacji powietrznej.
- Utrzymywania łączności z załogami statków powietrznych w przyjazny dla nich sposób.
- Wykonywania pracy z należytą starannością.
- Prowadzenia dokumentacji operacyjnej w sposób sumienny.
- Podnoszenia ustawicznie kompetencji zawodowych i jakości czynności operacyjnych.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **informator lotniskowej służby informacji powietrznej**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **informator lotniskowej służby informacji powietrznej**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **informator lotniskowej służby informacji powietrznej** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) w Polsce znajduje się kilkanaście cywilnych portów lotniczych, w których pracę może znaleźć **informator lotniskowej służby informacji powietrznej**. Są to m.in. lotniska i porty lotnicze w miejscowościach:

- Warszawa,
- Modlin,
- Wrocław,
- Poznań Ławica,
- Kraków Balice,
- Katowice Pyrzowice,
- Łódź Lublinek,
- Gdańsk Rębiechowo,

- Bydgoszcz,
- Rzeszów Jasionka,
- Szczecin,
- Zielona Góra.

W związku z szybkim rozwojem branży lotniczej w Polsce można oczekiwać wzrostu ich liczby oraz zapotrzebowania na informatorów lotniskowej służby informacji powietrznej.

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy/zawody-deficytowe-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl

https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) nie jest prowadzone w Polsce kształcenie w zawodzie **informator lotniskowej służby informacji powietrznej**.

Szkolenie

Informatorów lotniskowej służby informacji powietrznej szkoli w Polsce wyłącznie jeden certyfikowany Ośrodek Szkolenia Personelu Służb Ruchu Lotniczego w Dęblinie. Szkolenie prowadzone jest przez licencjonowany personel z dodatkowymi uprawnieniami instruktora.

Proces szkolenia realizowany jest dwutorowo. Część teoretyczna obejmuje wielogodzinne zajęcia zakończone egzaminem. Następnie, po zdanym egzaminie, rozpoczyna się część szkolenia praktycznego na symulatorze pod nadzorem instruktora. Szkolenie kończy się egzaminem państwowym oraz wydaniem świadectwa kwalifikacji bez wpisanego uprawnienia uzupełniającego, uprawniającego do pracy na danym lotnisku.

W przypadku uruchamiania służby na lotnisku po raz pierwszy nie ma możliwości przeszkolenia do uprawnienia uzupełniającego na tę jednostkę osoby posiadającej świadectwo kwalifikacji bez innego uprawnienia uzupełniającego.

Kolejno, kandydat uzyskuje świadectwo kwalifikacji na informatora i realizuje szkolenie praktyczne, tym razem na obiekcie docelowego lotniska. Informator praktykant pracuje operacyjnie, realizuje czynności zgodne z obowiązującymi przepisami i procedurami, jednakże nadal pod nadzorem uprawnionego instruktora.

Po zakończeniu szkolenia na lotnisku oraz po wypracowaniu planowanej liczby godzin kandydat ponownie zdaje egzamin państwowy pod nadzorem instruktora. Warunkiem otrzymania wpisu do świadectwa kwalifikacji, uprawniającego do samodzielnej pracy na lotnisku, na którym się szkolił, jest pomyślne zdanie egzaminu państwowego na stanowisku.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-zawodowe
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
http://www.zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) w zależności od lotniska, na jakim pracuje **informator lotniskowej służby informacji powietrznej**, jego wynagrodzenie miesięczne brutto waha się w granicach od płacy minimalnej – 2100 zł brutto do około 10 000 zł brutto.

WAŻNE:
Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy
Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus

https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

Zawód **informator lotniskowej służby informacji powietrznej** mogą wykonywać osoby z następującymi rodzajami niepełnosprawności – pod warunkiem odpowiedniego dostosowania środowiska pracy (pod względem technicznym i organizacyjnym) do rodzaju niepełnosprawności:

- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza pracy przy komputerze; wymagane jest wówczas dostosowanie sprzętu komputerowego,
- z niewielką dysfunkcja kończyn dolnych (05-R); wymagane jest wówczas wyposażenie stanowiska w uchwyty, poręcze, regulowaną wysokość krzesła, podnóżka i inne udogodnienia,
- poruszające się na wózkach inwalidzkich (05-R); wymagany jest wówczas odpowiedni dobór stanowiska bądź ograniczenie lub zmodyfikowanie zakresu pracy w celu umożliwienia wykonywania zadań w pozycji siedzącej; zalecana praca biurowa lub koncepcyjna,
- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O) w przypadku możliwości skorygowania ich szkłami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą aparatów słuchowych.

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/ Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Aktualnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home.

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień 30.06.2018 r.

- Konwencja o międzynarodowym lotnictwie cywilnym, podpisana w Chicago dnia 7 grudnia 1944 r. – ICAO (Dz. U. z 1959 r. Nr 35, poz. 212, z późn. zm.), w tym dokumenty DOC 8400 wraz załącznikami 2, 11, 14.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1070/2009 z dnia 21 października 2009 r. zmieniające rozporządzenia (WE) nr 549/2004, (WE) nr 550/2004, (WE) nr 551/2004 oraz (WE) nr 552/2004 w celu poprawienia skuteczności działania i zrównoważonego rozwoju europejskiego systemu lotnictwa (Dz. Urz. UE L 300 z 14.11.2009, s. 34).
- Rozporządzenie (WE) nr 549/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 marca 2004 r. ustanawiające ramy tworzenia jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (Dz. U. UE L 96 z 31.03.2004, s. 1).
- Rozporządzenie (WE) nr 551/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 marca 2004 r. w sprawie organizacji i użytkowania przestrzeni powietrznej w jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (Dz. U. UE L 96 z 31.03.2004, s. 20).
- Rozporządzenie (WE) nr 552/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 marca 2004 r. w sprawie interoperacyjności Europejskiej Sieci Zarządzania Ruchem Lotniczym (Dz. U. UE L 96 z 31.03.2004, s. 26).
- Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 1035/2011 z dnia 17 października 2011 r. ustanawiające wspólne wymogi dotyczące zapewniania służb żeglugi powietrznej oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 482/2008 i (UE) nr 691/2010 (Dz. U. UE L 271 z 18.10.2011, s. 23).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1967).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149).
- Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1183).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 19 maja 2017 r. w sprawie licencji i świadectw kwalifikacji personelu służb ruchu lotniczego (Dz. U. poz. 1115).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 4 kwietnia 2013 r. w sprawie przygotowania lotnisk do sytuacji zagrożenia oraz lotniskowych służb ratowniczo-gaśniczych (Dz. U. poz. 487).

Literatura branżowa:

- Beaty D.: Pilot. Naga prawda. W.A.B., Warszawa 2013.
- Craig P. A.: Strefa śmierci. Jak i dlaczego giną piloci. Ford Coaching, Warszawa 2013.
- Fellner A., Jafernik H., Fellner R.: Wykonywanie lotów IFR i podejście PBN. WPSL, Gliwice 2016.
- Kamocki W.: Po drugiej stronie radia. Witold Kamocki, Warszawa 2016.

Zasoby internetowe [dostęp: 10.07.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl/
- Oficjalna strona w popularnym serwisie społecznościowym Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej: https://www.facebook.com/PANSA.ANSP/posts/2086043198077950
- Prawo lotnicze: https://www.arslege.pl/prawo-lotnicze/k800/s6875
- Radary Kontroli Ruchu Lotniczego: http://www.radary.az.pl/atc_radary.php
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Urząd Lotnictwa Cywilnego: http://www.ulc.gov.pl/pl/zegluga-powietrzna/lun-lotnicze-urzadzenia-naziemne/rejestr-lun/318-rodzaje-lun
- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.

Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.

Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**AFIS służba informacji powietrznej**	Lotniskowa służba informacji powietrznej jest wyrażeniem używanym do opisu zapewniania informacji użytecznej dla bezpiecznego i sprawnego udzielania informacji na tych lotniskach, które są wyznaczone do wykorzystywania przez międzynarodowe lotnictwo ogólne.	Załącznik 11 do Konwencji ICAO http://www.ulc.gov.pl/_download/prawo/prawo_miedzynarodowe/Zalacznik_11_Sluzby_ruchu_lotniczego.pdf [dostęp: 10.07.2018]
2	**ATS**	Służba ruchu lotniczego Air Traffic Service.	Skróty i kody ICAO Doc 8400
3	**ATZ**	Strefa Ruchu lotniskowego Aerodrome Traffic Zone.	Skróty i kody ICAO Doc 8400
4	**Latarka typu Light Gun**	Specjalistyczna latarka z możliwością emitowania 3 kolorów: czerwonego, zielonego, białego. Poza kolorami latarka posiada możliwość świecenia na stałe i w sekwencjach nadawanych przez użytkownika.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
5	**Pomieszczenie operacyjne**	Wyseparowane pomieszczenie wyposażone w niezbędne urządzenia oraz wyposażenia do realizacji zadań przez KRL.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki

6	**Przycisk alarmowy**	Zabudowany przycisk na stanowisku uruchamiający alarm bezpośrednio w pomieszczeniach służb ratowniczych.	Załącznik nr 14 do Konwencji ICAO http://www.ulc.gov.pl/_download/prawo/prawo_miedzynarodowe/konwencje/Za%C5%82%C4%85cznik_14_Tom_I.PDF http://www.ulc.gov.pl/_download/prawo/prawo_miedzynarodowe/konwencje/Za%C5%82%C4%85cznik_14_Tom_II_.pdf [dostęp: 10.07.2018]
7	**Służba alarmowa**	Służba ustalona w celu zawiadamiania właściwych organów o statkach powietrznych potrzebujących pomocy w zakresie poszukiwania i ratownictwa oraz w celu współdziałania z tymi organami w razie potrzeby.	Załącznik nr 2 do Konwencji ICAO http://www.ulc.gov.pl/_download/prawo/prawo_miedzynarodowe/konwencje/Zalacznik_2_-_Przepisy_ruchu_lotniczego_-_pop._45.pdf [dostęp: 10.07.2018]
8	**Wskaźniki warunków pogodowych**	Zestaw urządzeń pomiarowych wraz z wyświetlaczem tych parametrów w pomieszczeniu operacyjnym.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [274]